

na Ashleya. V Rhettu pa vzplamti ljubezen, ki jo je prej dajal Scarlett, za njeno hčerko. Ko mu ta umre, se spet pogrezne v svoj cinizem. Scarletta pa se pribori do treznejšega in stvarnejšega gledanja na svet.

To je samo suhoparen, kratek izvleček iz življenjskopolne in široke epopeje. Ob tej glavni zgodbi je nanizanih še toliko drugih, ki predstavljajo vsako zase za pisatelja težak problem zaradi preloma med starim in novim časom, ki je prikazan zelo močno. Zato se ne čudim, da je delo doživelo povsod po svetu tako velik uspeh in ga doživlja, kolikor vem, tudi pri nas. Moti pa me pri delu naturalistični etos, ki ga pisateljica izpoveduje, pri prevodu pa včasih papirnat in prisiljen jezik.

Tone Čokan.

Aleš Ušeničnik, Izbrani spisi, V. zvezek. Ljubljana 1940. Založila Jugoslovanska knjigarna. Str. 304.

Razprave petega zvezka Izbranih spisov so med najbolj na široko zasnovanimi. Saj osvetljujejo vprašanja, ki zadevajo življenje družbe, ko v luči krščanskih idej razglablja o političnih, narodnostnih in socialnih pojavih. Obenem pa so tudi med najaktualnejšimi, saj vprav ta vprašanja pretresajo svet v naših časih do najglobljih korenin. In zopet najdeš — kot ob vsaki Ušeničnikovi besedi — kljub vsej teži pojava tudi tod preprost in jasen odgovor in najzanesljivejše smernice. Krščanski nauk, kot ga je v filozofiji zajel sv. Tomaž, kot z njim osvetljujejo sodobna vprašanja zlasti globoke okrožnice zadnjih poglavarjev Cerkve in kot ga — verno sledeč njim, a vendar z vso notranjo sproščenostjo — prenaša na najkonkretnjšo obliko naših razmer, je kljub silni zapletenosti časovnih prilik, v katere vržeta zdaj pa zdaj človeško družbo človeška zabloda in zloba, vsekdar presenetljivo čist in jasen in nikoli kolebajoč. Treba se je le zateči k tem vrelcem resnice, katerih posrednik je pri nas Ušeničnik, ob katerem se človek spočije in umiri, tudi kadar so pogledi v bodočnost najtemnejši.

Če govori zvezek o vprašanjih, ki zadevajo družbo, je nekako nujno, da utrdi predvsem pojem o avtoriteti, tako v osnovni celici družbe, družini, tako v državi, zlasti pa o avtoriteti v Cerkvi, ki je tolikokrat kamen spotike in o kateri se včasih zdi, da je celo v konfliktu z vestjo, se pa vse težkoče razblini, čim se zamislimo v njen nadnaravni značaj.

V obširno razpravo o demokraciji se je strnilo troje razprav, ki obravnavajo njeno bistvo in oblike, zlasti pa naš odnos do nje, ki je jasen, če je tudi njen odnos do krščanstva — jasen. Prav v konkretna politična vprašanja posegajo naslednje tri razprave, ki odkrivajo liberalizem v njegovih težnjah v avstrijskem parlamentu, ko se je zaganjal v krščanski zakon, vzgojo, teološke fakultete, pokopavanje mrličev, zlasti pa ko se je zavzemal za ločitev Cerkve od države. — Zadnja svetovna vojna je sprožila misli o vojski, v katerih analizira avtor nazore dveh nemških filozofov, Gomperza in Schelerja, osvetljuje vojsko posebej pa še mednarodno pravo, kot se prikazuje v sklepih druge haške konference, o stališču krščanske etike. Kot dodatek k tem mislim slede Kantova razmišljanja o pogojih trajnega miru, pri čemer je zanimivo, da je po njih posnel tudi Wilson svoje mirovne predloge.

Drugi del zvezka obsega narodnostna vprašanja. Predvsem je avtorju na tem, da razčisti zmedo pojmov, ki je nastala v tem vprašanju. Tako opredeljuje najprej etnološki, kulturni in politični pojem naroda, njegove

bistvene sestavine in prikaže postanek naroda, da tem laže poseže v razpravo o etičnih straneh nacionalizma. Iz podobnih premis izhaja tudi razprava o samoodločbi narodov, vprašanju, ki je vstalo zlasti v pretekli svetovni vojni. V zagovor Mahniča, ki so mu podtikali zmotne nazore o narodnosti, je napisan naslednji članek, ki na podlagi njegovih lastnih izjav o tem vprašanju ugotavlja pravilnost njegovih nazorov.

Razprave tretjega dela so med vsemi tudi še danes najaktualnejše. V njih obravnava zmote socialne demokracije, ko ji je smoter enakost, ko so ji sredstva za odpravo neenakosti odprava zasebne lastnine in ko hoče prevrat, zmote, ki vse temelje v osnovni zmoti, v ateizmu. Naslednji članek kaže kot protiutež prejšnjemu — potem ko je v prikazu razvoja kapitalizma pokazal na izvor socialne stiske — na pomoč iz te stiske, ki je v uveljavljanju krščanskih socialnih načel. Slede pa tem razmotrivanjem tudi konkretne smernice za socialno delo, ki kažejo, da je treba predvsem premagati liberalizem in mamonizem. V okvir teh vprašanj je zbral avtor slednjič še kratke zapiske o marksizmu, o Marxovi teoriji o delu in vrednosti, o dialektičnem materializmu v luči znanosti, o razmerju med socializmom in vero, o bogastvu, o lastninski pravici, o socialnih dolžnostih lastnine ter o vprašanjih, ki so vstala ob okrožnici »Quadragesimo anno«.

Z bežnim pregledom vsebine zvezka ni niti od daleč mogoče nakazati vsega njenega bogastva, še manj seveda zasledovati tok posameznim mislim; komaj je mogoče na knjigo dovolj opozoriti. Opozarjati pa je treba nanjo nenehoma in tem bolj, v čim večji zmedi nazorov se današnji človek potaplja, zakaj v Ušeničnikovih Izbranih spisih ne boš zaman iskal trdnih oporišč ne na tem ne na onem področju. V vseh se z lahkoto dokoplješ do trdnih in zanesljivih temeljev.

J. Rakovec.

Slovenska slovnica za tretji in četrti razred srednjih in sorodnih šol. Sestavil dr. Anton Breznik, ravnatelj v Št. Vidu, dr. Anton Bajec, ravnatelj v Ljubljani, dr. Rudolf Kolarič, dr. Mirko Cupel, profesorja v Ljubljani, Anton Savrè, inspektor v Beogradu, Jakob Šolar, profesor v Št. Vidu. — Cena 44 dinarjev. — 1940. Slavistično društvo v Ljubljani.

V niz slovenskih šolskih knjig se uvršča nova slovenska slovnica za tretji in četrti razred gotovo med najpomembnejše. Take knjige smo že dolgo pogrešali, danes je pred nami, v zadovoljstvo učiteljev slovenščine in učencev. Knjiga sama je zakladnica vsega, kar bi moral pri nas, ne samo dijak, ampak vsak izobraženec znati, ki hoče pisati in govoriti lepo in pravilno slovenščino. Vsa poglavja so dokaj obsežna, razumljiva in ob zvesti učiteljevi roki bo učenec ob koncu nižje šole poznal svoj jezik tako, da moramo biti knjige res veseli. Posamezna poglavja so dokaj spopolnjena v primeri z drugošolsko slovnico na Koncu čitanke. Preglednost poglavja o glasovih je jasna in povsem razumljiva. Danes je to poglavje lahko razložljivo. — Dragoceno je poglavje: Nauk o besedah. Posamezni odstavki tega poglavja so po svoji jedrnatosti gotovo primer, kako naj se taka snov obdelava, da bo dostopna vsakomur. — Oblikoslovje: Osnova je drugošolska slovnica. Z dodatki je izpopolnjeno in razširjeno poglavje o samostalniku, pridevniku, zaimku (zanimiva je raba zaimka ki in kateri) in števnik. Pomembno je in dokaj spopolnjeno poglavje o glagolu. Novo je razpravljanje o prehodnih glagolih v